

Datum van inontvangstneming : 09/12/2022

Zaak C-677/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

2 november 2022

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

26 september 2022

Verzoekende partij:

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe A.

Verwerende partij:

P. S.A.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Uit hoofde van de tussen partijen gesloten overeenkomsten voor de levering van onderdelen voor mijnbouwmachines ingediende vordering tot betaling van rente en schadeloosstelling voor de kosten van de invordering van verschuldigde bedragen waarvan de hoofdsom na het verstrijken van de betalingstermijn is voldaan.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële vraag

Uitlegging van artikel 3, lid 5, van richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (herschikking) (PB 2011, L 48, blz. 1); artikel 267 VWEU

Prejudiciële vraag

Moet artikel 3, lid 5, van richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (herschikking) (PB 2011, L 48, blz. 1) aldus worden uitgelegd dat ondernemers slechts kunnen worden geacht uitdrukkelijk een betalingstermijn van meer dan 60 dagen te zijn overeengekomen wanneer de bedingen van de gesloten overeenkomst niet uitsluitend door een van de contractpartijen zijn vastgesteld?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (herschikking) (hierna: „richtlijn 2011/7”): artikel 3, lid 5

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (wet betreffende de bestrijding van buitensporige vertragingen bij handelstransacties) van 8 maart 2013 (in de voor 1 januari 2020 geldende versie; hierna: „wet van 8 maart 2013”): artikel 5, artikel 7, leden 1, 2 en 3, en artikel 11b

Ustawa-Kodeks cywilny (burgerlijk wetboek) van 23 april 1964 (hierna: „k.c.”): artikel 359, leden 1 en 2

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 De verzoekende onderneming, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe A. (hierna: „verzoekster”), houdt zich onder meer bezig met het vervaardigen van elektronische apparatuur voor de mijnbouw.
- 2 De verwerende vennootschap, P. S.A. (hierna: „verweerster”), is een van de grootste mijnbouwondernemingen in Europa en houdt zich onder meer bezig met de winning en de verkoop van steenkool.
- 3 Partijen hebben een aantal overeenkomsten voor de levering van onderdelen voor mijnbouwmachines gesloten. Een deel van deze overeenkomsten is gesloten in het kader van een openbare aanbesteding en een ander deel onder de vorm van elektronische spotveilingen. In het geval van de overeenkomsten die werden voorafgegaan door een aanbesteding zijn de bedingen van de toekomstige overeenkomst (waaronder de betalingstermijn) vastgesteld in het bestek. Dit document is op zelfstandige basis opgesteld door verweerster, zonder dat verzoekster enige invloed op de bewoordingen ervan heeft gehad. Bij de spotveilingen bestaat het mechanisme voor het sluiten van een overeenkomst erin dat op de website van verweerster informatie wordt verstrekt over een specifieke

bestelling en de over voorwaarden voor de tenuitvoerlegging daarvan, met inbegrip van de betalingstermijn. Zonder aanvaarding van deze voorwaarden is het niet mogelijk om aan een veiling deel te nemen. Voor elk van de overeenkomsten bedroeg de betalingstermijn voor de betreffende levering 120 dagen. Verzoekster heeft de gesloten overeenkomsten ten uitvoer gelegd en heeft daarvoor deelfacturen aan verweerster uitgereikt. Verweerster heeft de uit de facturen voortvloeiende verschuldigde bedragen voldaan na het verstrijken van de betreffende betalingstermijnen. Aangezien deze termijnen zijn overschreden, heeft verzoekster aan verweerster een samenvattende rekening toegezonden waarin voor elke factuur de te ontvangen rente en een schadeloosstelling voor de gemaakte invorderingskosten zijn opgenomen.

- 4 Op 31 december 2021 heeft verzoekster bij de verwijzende rechter een memorie van eis ingediend, waarin zij heeft verzocht om veroordeling van verweerster tot het betalen van een bedrag van 13 702,99 Poolse zloty (PLN), vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente vanaf de datum van instelling van de vordering tot op de datum van betaling, alsmede een bedrag van 4 473,04 PLN, zijnde het equivalent van de som van de schadeloosstellingen ten bedrage van 40,00 EUR ter vergoeding van de voor de verschillende facturen gemaakte invorderingskosten.
- 5 Op 26 januari 2022 heeft de verwijzende rechter een betalingsbevel gegeven waarin hij verzoeksters vordering in haar geheel heeft toegewezen.
- 6 Verweerster heeft binnen de gestelde termijn bij de verwijzende rechter verzet tegen dit betalingsbevel aangetekend. Daarbij heeft zij verzocht om gedeeltelijke afwijzing van de vordering, namelijk voor een bedrag van 10 673,48 PLN.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 7 Ter onderbouwing van haar vordering heeft verzoekster aangegeven dat het mechanisme voor de berekening van de rente is gebaseerd op de aanname dat vanaf de 31e tot en met de 60e dag na de uitreiking van de factuur krachtens artikel 5 van de wet van 8 maart 2013 een lager rentebedrag in rekening wordt gebracht, terwijl de rente vanaf de 61e dag tot op de datum van betaling krachtens artikel 7 van deze wet volgens een hoger tarief wordt berekend. Verzoekster betoogt dat zij de rente op deze wijze mocht berekenen, aangezien de betalingstermijn niet tussen partijen is overeengekomen maar eenzijdig door verweerster is vastgesteld in de modelovereenkomst en in geen enkel stadium van de procedure aan onderhandelingen onderworpen was. Verzoekster heeft tevens aangevoerd dat de door de kolenvennootschappen opgelegde betalingstermijnen van 120 dagen of langer een uiting van misbruik van hun machtspositie zijn. Een noodzakelijke voorwaarde om aan de door verweerster georganiseerde aanbestedingsprocedure deel te nemen is dat de betreffende levering ten uitvoer wordt gelegd onder voorwaarden die door verweerster worden vastgesteld en waarover niet kan worden onderhandeld. Pogingen om de betalingstermijnen te verkorten zijn reeds ondernomen maar hebben geen resultaat opgeleverd.

- 8 In haar verzet tegen het betalingsbevel heeft verweerster de gegrondheid van een deel van de toegewezen rentevordering (namelijk voor een bedrag van 6 200,44 PLN) alsmede van het als schadeloosstelling gevorderde bedrag (namelijk 4 473,04 PLN) betwist. Verweerster heeft de gegrondheid van de rentevordering voor wat betreft de rente die voortvloeit uit artikel 5 van de wet van 8 maart 2013 erkend voor de periode vanaf de 31e dag na de datum van ontvangst van de factuur tot op de vervaldatum, dat wil zeggen voor een periode van 90 dagen van de ruimere betalingstermijn. Een hogere rente, berekend krachtens artikel 7 van deze wet, is volgens verweerster ongerechtvaardigd. Zij heeft tevens aangevoerd dat zij de facturen zonder vertraging heeft betaald op de vervaldatum, zodat verzoekster geen recht op schadeloosstelling voor de invordering ervan geniet. Verzoekster heeft de betalingstermijn van 120 dagen namelijk aanvaard, en ook op haar facturen werd deze betalingstermijn vermeld. Verweerster betwist dat de termijn voor de betaling van de facturen 60 dagen dient te bedragen. Aangezien verzoekster kennis van het bestek heeft genomen, zij in het kader van de aanbestedingsprocedures vervolgens zelf een offerte met een betalingstermijn van 120 dagen aan verweerster heeft gedaan en, nadat zij de procedures had gewonnen, een aantal overeenkomsten heeft gesloten waarin zij deze termijn heeft bevestigd, en aangezien zij de afspraken ter zake niet heeft betwist, moesten partijen worden geacht een ruimere betalingstermijn te zijn overeengekomen. Bovendien staat de omvang van de transacties tussen partijen eraan in de weg dat verzoekster als gevolg van de sluiting ervan kan zijn benadeeld. Verweerster heeft tevens aangevoerd dat zij tussen 2018 en 2020 verschillende overeenkomsten onder identieke financiële voorwaarden heeft gesloten, zodat niet kan worden aangenomen dat de genoemde termijn de schuldeiser benadeelt. Verzoekster had namelijk de zekerheid dat zij haar diensten kon verkopen, genereerde inkomsten en kon haar liquiditeit op peil houden. Volgens verweerster was zij gerechtigd om de voorwaarden van de bestelling vast te stellen in overeenstemming met haar eigen financiële mogelijkheden (eigen aan de markt), die evenwel ten volle zijn afgestemd op de situatie van de steenkoolwinningsbedrijven in Polen. Voorts betoogt verweerster dat de termijn van 120 dagen een lange termijn is, maar dat de ondernemer daarvan reeds in kennis wordt gesteld in het stadium van de aankondiging van de opdracht, zodat hij zijn offerte daarop kan afstemmen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 9 Artikel 7, lid 2, van de wet van 8 maart 2013, waarvan de juiste uitlegging van belang is voor de uitkomst van de zaak in het hoofdgeding, is het resultaat van de omzetting van artikel 3, lid 5, van richtlijn 2011/7 in de nationale rechtsorde.
- 10 De in de onderhavige zaak toepasselijke bepalingen van deze wet voorzien in twee soorten rente. De eerste daarvan is vastgesteld in artikel 5 van de wet en betreft de rente over de hoofdsom die verschuldigd is in het geval van betalingstermijnen van meer dan 30 dagen. Deze rente is na het verstrijken van een termijn van 30 dagen nadat de betreffende prestatie is verricht en de factuur aan de schuldenaar is betekend, verschuldigd tot op de datum van betaling, maar niet na de vervaldag.

Het bedrag ervan wordt vastgesteld in overeenstemming met de bewoordingen van artikel 359, lid 2, k.c. Wanneer de schuldenaar betalingsachterstand oploopt (de vervaldatum intreedt), beschikt de schuldeiser over de mogelijkheid om wettelijke rente wegens vertraging bij handelstransacties aan te rekenen overeenkomstig artikel 7, lid 1, van de wet van 8 maart 2013. Het bedrag daarvan wordt vastgesteld krachtens artikel 11b van deze wet. In dit geval is het eveneens relevant welk soort renterecht door verzoekster kon worden uitgeoefend. Gedurende de periode waarop de ingestelde vordering betrekking heeft, was het rentetarief – voor de rente die wordt geregeld in artikel 7, lid 1, van de genoemde wet – hoger. Indien de schuldeiser het recht verwerft om wettelijke rente wegens vertraging bij handelstransacties als bedoeld in artikel 7, lid 1, van de wet te vorderen, zou hij krachtens artikel 10, lid 1, daarvan ook het equivalent van 40,00 EUR als schadeloosstelling voor de door hem gemaakte invorderingskosten kunnen vorderen.

- 11 Artikel 3, lid 5, van richtlijn 2011/7 is omgezet bij artikel 7, lid 2, van de wet van 8 maart 2013. Volgens de bewoordingen van dit artikel mag de in een overeenkomst vastgestelde betalingstermijn niet langer zijn dan 60 dagen, te rekenen vanaf de datum van uitreiking aan de schuldenaar van een factuur of een rekening ter bevestiging van de levering van de goederen of de verrichting van de dienst, tenzij de partijen in de overeenkomst uitdrukkelijk anders overeenkomen en mits deze regeling geen kennelijke onbillijkheid jegens de schuldeiser behelst. Ter rechtvaardiging van haar standpunt betreffende de mogelijkheid om rente wegens vertraging bij handelstransacties te vorderen heeft verzoekster zich beroepen op de aangehaalde bepaling en met name op de eerste van de daarin genoemde voorwaarden. Zij heeft aangegeven dat het „uitdrukkelijk overeenkomen” van een langere betalingstermijn niet van toepassing is op situaties waarin de contractuele bedingen als het ware door de wederpartij worden opgelegd en niet het voorwerp zijn van afspraken.
- 12 Naar het oordeel van de verwijzende rechter is in de onderhavige zaak een vraag aan de orde die uitlegging van het Unierecht vereist, namelijk wat betreft artikel 3, lid 5, van richtlijn 2011/7, gelezen in samenhang met het beginsel van de nuttige werking van het Unierecht. Het lijkt namelijk geen twijfel dat de Uniewetgever en de nationale wetgever ernaar streven dat betalingen in economische betrekkingen over het algemeen snel worden verricht en dat zij daartoe onder meer regelingen in verband met de betalingstermijnen treffen. In het Unierecht wordt het beginsel gehanteerd dat voor ondernemingen die geen overheidsinstanties zijn de betalingstermijn in beginsel niet langer mag zijn dan 60 kalenderdagen na de datum van ontvangst van de goederen of diensten of van de factuur of een gelijkwaardig verzoek tot betaling. Een verlenging van deze termijn is als uitzondering onderworpen aan twee voorwaarden, namelijk dat de partijen bij de overeenkomst uitdrukkelijk een ruimere termijn overeenkomen en dat de vastgestelde regeling geen kennelijke onbillijkheid jegens de schuldeiser behelst.
- 13 Twijfel rijst bij de uitlegging van de eerste van deze voorwaarden, aangezien de wetgever gebruikmaakt van het begrip „uitdrukkelijk overeenkomen” van een

ruimere termijn. Een groot aantal overeenkomsten in het economische verkeer wordt gesloten door aanvaarding van bedingen die door een van de contractpartijen zijn opgesteld (bijvoorbeeld in zogenoemde standaard- of modelovereenkomsten). De meerderheid van deze bedingen wordt niet gezamenlijk opgesteld of in gezamenlijk overleg overeengekomen en vaak kunnen deze bedingen niet worden gewijzigd (het gaat derhalve om adhesiecontracten of soortgelijke overeenkomsten). De vaststelling van de contractuele bedingen geschiedt derhalve door de aanvaarding van de overeenkomst zoals die door de medecontractant is voorgesteld. Aangezien de Poolse wetgever (evenals de Uniewetgever) het begrip hanteert dat contractpartijen een betalingstermijn van meer dan 60 dagen „uitdrukkelijk overeenkomen”, rijst de vraag of dit alleen van toepassing is op overeenkomsten waarvan de bedingen door alle partijen zijn uitgewerkt.

- 14 Naar het oordeel van de verwijzende rechter moet artikel 3, lid 5, van richtlijn 2011/7 aldus worden uitgelegd dat een betalingstermijn van meer dan 60 dagen niet kan worden geacht uitdrukkelijk door de ondernemers te zijn overeengekomen in het geval van overeenkomsten waarvan de bedingen uitsluitend door een van de contractpartijen zijn vastgesteld.
- 15 Deze uitlegging wordt voornamelijk ondersteund door de doelstelling van de richtlijn, waarvan de omzetting in nationaal recht tot doel heeft om knelpunten in betalingen op de interne markt tegen te gaan en de liquiditeit en het mededingingsvermogen van de ondernemingen te verbeteren.
- 16 In beginsel mag een betalingstermijn voor particuliere ondernemingen niet ruimer zijn dan 60 dagen. Dit is evenwel geen starre termijn en, zoals in de overwegingen van de richtlijn is aangegeven, kan een verlenging worden toegestaan wanneer dit wordt gerechtvaardigd door situaties waarin een onderneming mogelijk ruimere termijnen nodig heeft. Een ruimere termijn moet evenwel uitdrukkelijk tussen de betrokken ondernemers worden overeengekomen. Zowel de Uniewetgever als de nationale wetgever hanteert het begrip van een uitdrukkelijke – en derhalve gekwalificeerde – overeenkomst. Ongetwijfeld kunnen contractuele bedingen aldus worden overeengekomen dat een van de contractpartijen deze opstelt of gebruikmaakt van een modelovereenkomst en dat de rol van de wederpartij beperkt blijft tot de aanvaarding ervan. Volgens de verwijzende rechter is dit evenwel geen uitdrukkelijke overeenkomst in de zin van artikel 3, lid 5, van richtlijn 2011/7. Aangezien een verlenging van de termijn uitzonderlijk van aard dient te zijn, moet de schuldeiser ten minste de redenen kennen waarom de wederpartij voornemens is om van deze uitzondering gebruik te maken. Als hij deze redenen kent, kan hij bovendien beoordelen of de door de wederpartij voorgestelde termijn, zelfs indien deze op goede gronden tot meer dan 60 dagen is verlengd, niet alsnog buitensporig ruim is en, in voorkomend geval, eigen argumenten aanvoeren op grond waarvan met een andere termijn moet worden ingestemd (en bijvoorbeeld een betalingstermijn van 100 in plaats van 120 dagen voorstellen). Van een dergelijke gang van zaken is evenwel geen sprake bij overeenkomsten die worden gesloten in het kader van een aanbesteding of een

veiling of bij andere adhesiecontracten. In dat geval staat het de partijen vrij om de bedingen van de toekomstige overeenkomst zoals die door een van de partijen zijn vastgesteld te aanvaarden of om de overeenkomst niet te sluiten. Alleen in het geval van een openbare aanbesteding is het mogelijk om beroep tegen specifieke bedingen aan te tekenen, maar in dat geval is geen sprake van een overeenkomst maar van een soeverein besluit van een instantie die buiten de contractuele verhouding staat.

- 17 De aangevoerde argumenten lijken tevens te worden ondersteund door de tweede genoemde voorwaarde, die betrekking heeft op de persoon van de schuldeiser en op de afwezigheid van ernstig nadeel voor de schuldeiser. Volgens de verwijzende rechter moet bij de sluiting van een overeenkomst en de vaststelling van de duur van de betalingstermijn, naast de in artikel 7 van richtlijn 2011/7 opgesomde objectieve aspecten, ook de situatie van de schuldeiser in aanmerking worden genomen. Het tijdstip van sluiting van een overeenkomst is namelijk het geschikte moment om deze situatie en de daadwerkelijke invloed van een verlenging van de betalingstermijn op de mogelijkheid van een kennelijke (en derhalve gekwalificeerde) benadeling van de schuldeiser te beoordelen. Een dergelijke beoordeling is pas mogelijk wanneer de persoon van de schuldeiser bekend is. Het valt namelijk niet uit te sluiten dat een aanzienlijke verlenging van de betalingstermijn ten aanzien van de ene schuldeiser kan worden geacht een gekwalificeerde, kennelijke onbillijkheid te behelzen, terwijl een dergelijke verlenging in het geval van een andere schuldeiser een gewone onbillijkheid oplevert. Het zijn derhalve de contractpartijen die in de eerste plaats de rechtsverhouding aldus moeten vormgeven dat deze niet in strijd is met de algemeen geldende voorschriften.
- 18 De Uniewetgever heeft de situatie waarin een handelstransactie wordt gesloten tussen een overheidsbedrijf en overheidsinstanties anders behandeld en heeft aangegeven dat een termijn van meer dan 30 dagen ook in dat geval het resultaat van een uitdrukkelijke overeenkomst moet zijn, maar dat het volstaat dat die termijn objectief wordt gerechtvaardigd door de bijzondere aard of kenmerken van het contract. De situatie van de schuldeiser is in dit geval niet aan de orde. Tegelijkertijd is vastgesteld dat de termijn in geen geval meer dan 60 dagen mag bedragen.
- 19 Volgens de verwijzende rechter kunnen de doelstellingen van de richtlijn met de voorgestelde uitlegging ook beter worden verwezenlijkt. Zo wordt namelijk het risico beperkt dat ondernemingen ten aanzien van hun contractanten eenzijdig en ten onrechte ruimere betalingstermijnen toepassen om munt te slaan uit hun operationele activiteiten. Dat heeft niet zelden negatieve gevolgen voor de liquiditeit en het mededingingsvermogen van hun contractanten.
- 20 Het antwoord van het Hof zal het mogelijk maken om het nationale recht uit te leggen in overeenstemming met het Unierecht en om na te gaan of in de bij de verwijzende rechter aanhangige zaak, gelet op de vorm en de omstandigheden van de sluiting van de betreffende overeenkomst, moet worden onderzocht of de door

partijen vastgestelde termijn van 120 dagen de schuldeiser niet kennelijk heeft benadeeld.